СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК XLIX. Ч. 183. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 11. серпня 1941. No. 183. Jersey City, N. J. Monday, August 11, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

КЛЯВДІЯ ОЛЕСНИЦЬКА.

ГОЛОСИ НА НАШУ КОРИСТЬ

Скільки не булоб прикладів на це, що натуралізовані американські горожани ні в чому не уступають тут родженим, коли ходить про виконування ними горожанських обовязків та льояльність для нової вітчини — усе найдеться хтось, що публично береться цю справу оспорювати підчеркуючи, що тільки тут роджені, а в найкращому случаю еміґранти з британських островів та Ірляндії є повновартними американськими горожанами. Тільки їм належаться передніші та довірені місця у громадянській службі — лиш до них можна мати безпосереднє довіря, що вони не зроблять нічого, що нанеслоб шкоду американській демократії.

Чим більше заінтересованою стає Америка у сегоднішній війні, тим ревніше посилюється у нутрі краю діяльність для цього, щоб винищити усе, що моглоб мати звязок з впливами ворожого Америці та Англії табору. Повстає на цьому тлі замішання, брак послідовности, бо зміняються ролі ворогів та союзників на воєнних полях скорше, ніж до цього мож достроїти осуд суспільности, скристалізувати її погляд на справу слушности ідей та амбіцій, що за них саме ллються ріки крови.

Коли розчитуємося в опініях американців на тему правдивих і уроєних ворогів, що грозять Америці з нутра — мусимо підмітити факт, що передові жінки-американки промовляють приємливо на користь ґрупи горожан чужинецького походження і стають відважно в її обороні. Для нас це справа не без значіння, бо ціла наша інформативно-пропаґандивна діяльність на терені Америки має полягати на підшукуванню впливових одиниць та середовища, які набравши довіря до нас, а прихильности до наших стремлінь, моглиб заважити на нашу користь своїм голосом тоді, як буде цього треба.

Голоси, які зараз наведу, не говорять очевидно нічого поіменного, що моглоб відноситися до нас, еміґрантів українського походження. Та всеж треба нам тямити, що одиниці, які у сегоднішний складний момент відважуться боронити своїм іменем чогось, що видається їм вартним цього всупереч неприхильному наставленню великої частини громадянства — заслугують на це, щоб ми держали їх „у реєстрі" та шукали доріг, щоб застукати до їх серця та ума також і з піддержкою наших справ.

Американська письменниця Pearl S. Buck, що дістала найвище міжнародне признання за свою літературну діяльність — нагороду Нобля, у міркуваннях на тему „Жінки й війна" виголошує цілий ряд ориґінальних думок про причини сегоднішних конфліктів між воюючими народами та поставу, яку до них належить прибрати американському жіноцтву.

Застерігається вона перш за все перед закидом пацифізму, отже підчеркує, що її погляди є виголошувані людиною, яка вірить в ужиття сили для розрахунків між народами, коли для цього є інтеліґентні і конечні причини. Війна, що розграється на наших очах — це не конфлікт ріжних ідей, бо бачимо, що нема острого відмежування демократій від тоталітарних держав. Це воюючі зі собою людські ґрупи, що кермуються у відношенні до себе такими почуваннями, як нестерпимі сусіди: переорюють собі межі, процесуються, шкодять собі в засліпленні — навіть за ціну власного винищення. Народи руководяться у взаємовідносинах примітивним почуванням симпатії і антипатії. Так, як ми починаємо ненавидіти нашу сусідку ізза способу, як несе вона свою голову переходячи біля наших вікон — так і світ ділиться на ґрупи людей, для яких ворожого наставлення до себе тяжко деколи найти хочби яке глибше історичне обоснування.

Америка — це перший вдалий експеримент, де люде ріжних народностей показали себе згідними працівниками для добра спільної вітчини. Англійці, французи, німці, італійці чи інші дали докази на це, що можуть тут, у Америці жити поруч себе і собі не шкодити. А у тому самому часі ці з них, що остали в давній вітчині, ще далі руководяться між собою примітивними почуваннями симпатії чи ненависти — дальше винищують себе взаїмно за ціну здобутків, що далеко не виплачують понесених жертв.

Pearl Buck є проти приступлення Америки в европейську війну, бо на її думку, є у американців рівна пайка і англійської і німецько-італійської крови, що виключає їх від ролі правдивого союзника аліянтів чи „осі".

У жіночому магазині "Ladies Home Journal", що розходиться у близько чотирьох міліонах примірників що місяця, пише статті передова американська журналістка Dorothy Thompson. Звертає вона жінкам увагу на це, скільки для збереження засад демократії вони можуть зробити у тісному кружку рідні чи сусідів тоді, коли щоденні обовязки не дають їм змоги посвятити себе більш відповідальним громадянським повинностям. Як сам факт, що вони — хоч нічого окремого не роблять, а розводять лиш довкруги себе певного рода настрій — у наслідках показує себе способом для збереження усего, чим живе та дорожить Америка.

„Коли приходить щось і шепче тобі до вуха, що ця німецька родина, яку знаєш, це члени пятої колюмни, подумай і запитай себе саму, чи ти правдиво і чесно у це віриш? Вендел Вилкі — цеж нащадок німецького роду. Аж він щиро хоче, щоб побідила свобода та демократія. Чи ти направду хочеш дати втягнути себе в акцію переслідування чесних одиниць? Чи не краще буде, коли ми наших знайомих німців притягнемо до праці для нашого мира на засаді „свободи та справедливости для всіх?"

Також Елінор Рузвелт, жінка Президента, часто словом і пером стає в обороні горожан неамериканського походження. В одній зі своїх дописей "May day" вона твердить, що ця катеґорія горожан навіть краще вміє оцінити благодати демократичної системи, як американці, тут роджені.

Коли зважимо, що так говорять і думають передові одиниці спомежи американського жіноцтва, які мають великий вплив на формування його опінії та осудів — маємо право числити на жіночу половину американського громадянства як на когось, що його мож перехилити також і на нашу користь.

Мільйони Українців Гонять На Схід

ДВАЙЦЯТЬ ПЯТЬ МІЛІОНІВ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ ЗРУШЕНО З ОСЕЛЬ.

Американська журналістка Елінор Пекард, доносить до „Ню Йорк Ворлд Телеграм" з 8 серпня ц. р. з Риму, що совєтська влада жене на схід перед наступаючою німецькою армією 25 міліонів людей. Найбільше зрушене населення України. „Фактично ціле населення України, північно-західня частина Росії, центральна Росія, кілька сот миль на схід від Москви, знаходиться в вандрівнім стані", пише дослівно та журналістка. Ці вістки до Риму надійшли з Анкари і Інстамбулу, Туреччина. Про це в турецьких ґазетах точно описує один турецький подорожник. Він каже, що з поїзду, яким їхав, бачив довжезну і широку серпентину людських істот, які зрезигновано посувались наперед, на схід.

Совєтська влада дозволяла на якийсь час залишатись по селах лише жниварським робітникам і ріжним технікам. Коли збіжжя було зжате і змолочене, його забирала совєтська влада, а людям відразу приказувала опускати околиці. Там, де збіжжя ще не було зібране, влада залишала „саботажних робітників", що мали запалити збіжжя, щоб воно не попало в руки німців.

Щоб не завалювати головних шляхів, потрібних для транспортів війська, воєнних матеріялів, влада приказала тим людським масам держатись далі від шляхів і, або вандрувати полем, або бічними дорогами. Також не вільно їм було уживати залізниць, авт, чи інших моторових возів.

Більшість з цих втікачів прямує до околиць над Волгою, над Доном і в Уральські долини, де мають їх розташувати по фармах і по фабричних заведеннях.

Що Не Подобається у Жінок?

В одній з англійських ґазет пишеться про те, „що мужчина найбільше одобрює в жіночому одяганню". Авторка приходить до висновку, що „мужчина ненавидить у жінок" головно надто намальовані вуста, лиця і нігті, а в уборі такий жіночий стиль, яким пишаються „жіночі вампірі".

Ще ліпше.

— Це страшне! Моя жінка може говорити пять годин на ту саму тему.

— А моїй жінці взагалі не треба теми.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918, by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,

Чи Потрібна Жінкам Освіта?

Здається не буде помилок, коли ствердимо, що гаслом сучасної епохи є знання. Наука так іде вперед швидкими кроками, її осяги і відкриття так впливають на все і громадське і приватне життя, що залишитись позаду її триюмфального походу наперед, це значить не розуміти сучасного життя, не користуватись ані тими численними його новими практичними вигодами, які завдячуємо розвиткові техніки, ані не піднятися на верхи морального розвитку. Цю велику вартість знання й освіти голосно висловлював великий англійський фільософ і педагог Спенсер ще в минулому столітті. Але тепер динамічний хід життя вимагає знання від усіх — як від дітей, так і від старих, від чоловіків і від жінок, усі дрібні обставини життя залежні сьогодні від вислідів науки, починаючи від кухні, кінчаючи університетом. Потрібні нам практичні, життеві відомости, потрібне також розуміння вищих ідеалів людини, **вищих** форм суспільного життя.

Усі ми нарікаємо в останніх часах на те, що молодь відходить від батьків, що родина розпадається. Одном з пояснень для такого факту може статися та незвичайно велика ріжниця межи науковою освітою дітей і браком науки у батьків: приходить хлопець, чи дівчина зо своєї школи до дому, з захопленням хоче поділитися новими успіхами науки, новими відкриттями — і зустрічається з повним незрозумінням свого палкого захоплення. Бо мати може й скінчила гімназію, але 20 років тому, коли не могла чути багато дечого, що тепер мусить знати дитина в школі. Мати ізза своїх дрібних, життевих клопотів часто забуває і те, чого колись навчилася. Її брак зацікавлення осягами науки вражає старших дітей, її нерозуміння нових сучасних моральних ідеалів у великій мірі впливає на те, що старші діти відчужуються від неї. Це початок розходження в родині, хоч любов ще до деякої міри звязує обидві генерації. Але взаїмні непорозуміння нагромаджуються, викликають тяжкі переживання, нарушують батькам щастя родинного огнища, а молодь залишається без певної підтримки, без дружньої руки в рішальних моментах життя.

Дещо в цьому тяжкому родинному безладді моглаб помогти освіта батьків, особливо освіта матерей. Тепер у всіх культурних країнах світу багато говорять про необхідність освіти дорослого населення en masse. В Америці вже твердо стоять на тому, що кожна вища школа мусить піклуватися не лише тією молоддю, для якої професори читають цілком наукові лекції. Високі школи мусять дбати теж за те, щоб знання стало доступне дорослому населенню, мусять популяризувати науку, відповідно до вимог у ріжних її галузях.

В сучасних умовах усі повинні приймати участь в загальному житті, повинні вносити свою пайку в користь загалу. Життя безупинно йде вперед і горе тому, хто ізолюється від нього, бо його не розуміє. Тому кожному треба вчитися, треба постійно поповнювати своє знання.

Відомий психольог і педагог Кільпатрик слушно каже: Треба думати не лише за сьогодні, а й за майбутні дні; щоб забезпечити їх для людности, треба поперше поширити і поглибити виховання і освіту дорослого населення. Подруге, мусять бути поширені постійні досліди біжучих соціяльних питань. Треба теж звернути увагу на найкращу організацію народніх розваг, на те, як народ має проводити вільний час. Треба мати скрізь по краю маленькі інтелектуальні центри, де популяризуваласяб наука, не лише чисто практична — як краще харчуватися, як прибрати хату, як дбати за здоровля і т. ін. Ні, мусять бути такі інтелектуальні осередки, деб веласяı дискусія на теми моральних ідеалів, громадянських проблем, вияснення нових поглядів на добро, на правду і красу. Не можуть маси населення жити одними практичними справами. Кожна людина має тіло, та має і душу. Кожна людина мусить мати широкі знання з історії, з географії, з суспільних наук, щоб свідомо ставитись до сучасного життя, в чому його неправда і чим його поліпшити. Це всесторонне усвідомлення широких мас усіх народів приведе до ладу у світі.

Глибока освіта потрібна передусім матерям, щоб вони могли усвідомити собі свої обовязки та бути товаришем для сина і дочки. Знання поможе кожній жінці ясно усвідомити собі вартість патріотизму для себе і молоді. Патріотизм стане для них не пустим словом, не інстинктовним первісним почуттям, а ясним світоглядом, кермою для усеї моральної поведінки. Знання, ідеольогічне вироблення матері відібється на дітях, зеднає їх на одному певному шляху, визволить народ з усяких недостойних його ланцюгів: темноти, неправди і духової неволі. Шляхом знання, широкої освіти мусять іти всі українки, щоб виконати це велике завдання. І це завдання зеднає матір з сином, а батька з донею.

Софія Русова.

Чому Мужчини Не Женяться?

Не зважаючи на те, що військовий побір збільшив число подруж в Америці в цьому й минулому році до небувалих розмірів, для Елизабет Стоддард все ще далі існує проблема, чому в Америці так багато мужчин, що не женяться.

З многих причин, чому так є, найголовнішою є мабуть таки — матеріяльна сторона. Але дуже заважує теж і те, що, чоловіки приходять тепер до переконання, що можна без жінки обійтися. Давніше, каже Елизабет Стоддард, так не було. Жінка була справжньою і необхідною товаришкою життя, що виконувала певну працю, без якої чоловік не міг обійтися. Тепер цього нема. Тому, каже Стоддард, щоб вийти певно заміж, треба жінці переконати в першу чергу чоловіка щодо цього, що вона йому потрібна для його власного життя, не тільки на те, щоб його ум став спокійнішим, але головно на те, щоб чоловік мав успіх у бизнесі, в роботі й осягнув ту ціль, до якої він прямує. А досі жінки найбільше дбали про те, щоб гарно виглядати і блестіти, вважаючи, що це є тою найбільшою притягаючою силою, яка запевняє жінці шлюбний вівтар.

Не має друга понад мудрість,
Ні ворога над глупоту,
Так, як нема любови в світі
Над матірну любов святу.

Іван Франко.

Обчислено, що більше як 10 міліонів американських робітників іде до роботи і вертає з неї автами.